

لزوم رفع ابهام در مورد رقم صادرات غیر نفتی کشور

آمارهای منتشر شده در مورد ارزش صادرات کالای غیر نفتی کشور در سال ۱۳۹۴ توسط دو مرجع گمرک و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با هم تفاوت دارد.

بر اساس گزارش آمار مقدماتی تجارت خارجی طی دوازده ماهه ۱۳۹۴ گمرک، در این سال در مجموع ۹۳.۵ میلیون تن کالا به ارزش ۴۲.۴ میلیارد دلار بدون احتساب نفت، گاز و تجارت چمدانی به خارج از کشور صادر شده است. وفق همین گزارش آمار صادرات غیر نفتی کشور بدون احتساب صادرات میعانات گازی به میزان ۷۷.۵ میلیون تن و به ارزش ۳۵.۷ میلیارد دلار بوده است.

بانک مرکزی نیز در آمار مربوط به تراز پرداختها، ارزش صادرات غیر نفتی کشور در سال ۱۳۹۴ را بیش از ۳۱ میلیارد دلار اعلام کرده است. در آمار بانک مرکزی، در بخش صادرات نفت به استثنای صادرات نفت خام و گاز طبیعی و میعانات گازی سایر موارد از جمله فرآورده های نفتی و مایعات گازی (تعرفه های ۲۷۰۹ و ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱) صادر شده توسط شرکت های ملی نفت ایران، ملی گاز ایران، ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، شرکت های پتروشیمی و سایرین (گمرکی و غیر گمرکی) نیز مشمول صادرات نفتی قلمداد می گردد.

این مطلب درصدد است تا ضمن بررسی آمار دو مرجع فوق، آمار روشن تری از صادرات غیر نفتی کشور با استفاده از متدولوژی سازمان تجارت جهانی ارائه دهد.

سازمان تجارت جهانی برخی از کالاها را در گروه سوخت تحت کد ۳ SITC^۱ طبقه بندی می کند که شامل سوخت های معدنی، روان کننده ها و مواد وابسته می باشد. گروه فوق چهار دسته محصولات شامل کد ۳۲ (زغال سنگ، کک و بریکت)، کد ۳۳ (نفت و فراورده های نفتی و محصولات وابسته)، کد ۳۴ (گاز، طبیعی و ساخته شده) و کد ۳۵ (برق^۲) را در بر گرفته که هریک از کدهای مذکور به اجزایی نیز تقسیم می شوند. معادل تعرفه HS کد ۳ SITC به شرح جدول ذیل است:

جدول (۱): گروه سوخت سازمان تجارت جهانی بر اساس طبقه بندی HS

کدهای متناظر بر اساس طبقه بندی HS	کد ۳ (بر اساس طبقه بندی SITC)
۲۷۰۴-۲۷۰۳-۲۷۰۲- ۲۷۰۱۲۰-۲۷۰۲-۲۷۰۷۱۱	کد ۳۲
۲۷۰۸-۲۷۱۰۹۱-۲۷۰۷-۲۷۰۶-۲۷۱۰۱۱-۲۷۱۲- ۲۷۱۰۱۹- ۲۷۱۰۱۱-۲۷۰۹۰۰ ۲۷۱۵-۲۷۱۳۱۲-۲۷۱۳۱۱-۲۷۱۳۹۰-۲۷۱۳۲۰-۲۷۱۰۹۱	کد ۳۳
۲۷۰۵۰۰-۲۷۱۱۲۹-۲۷۱۱۱۹-۲۷۱۱۱۴-۲۷۱۱۲۱-۲۷۱۱۱۱-۲۷۱۱۱۳-۲۷۱۱۱۲	کد ۳۴
۲۷۱۶	کد ۳۵

^۱ - Standard International Trade Classification

^۲ - Electric current

معاونت بررسی های اقتصادی

در مقایسه آمار کالاهای صادراتی گمرک مربوط به سال ۱۳۹۴ با فهرست کالاهای گروه سوخت سازمان تجارت جهانی، مشاهده می شود به غیر از نفت خام، گاز طبیعی و میعانات گازی، همچنان برخی از موارد در فهرست کالاهای صادراتی غیر نفتی گمرک شامل ۳۲ ردیف تعرفه هشت رقمی، قرار دارد در حالی که طبق تعریف سازمان تجارت جهانی در گروه سوخت قرار می گیرد و غیر سوخت نیست. جدول (۲) فهرست کالاهای مذکور را که ارزش صادرات آنها در سال ۱۳۹۴ حدود ۷.۱۱ میلیارد دلار است، استخراج و ارائه کرده است.

جدول (۲) - فهرست کالاهای گروه سوخت سازمان تجارت جهانی منظور شده در آمار صادرات کالاهای غیر نفتی گمرک در سال ۱۳۹۴

ردیف	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش (دلار)
۱	۲۷۰۱۱۱۹۰	سایر آنترا سیت ها بدون ماده فرار	۳۲۷،۱۸۰	۱۲،۲۸۰
۲	۲۷۰۱۱۹۰۰	سایر زغال سنگ ها، بهم فشرده نشده که در جای دیگری مذکور نباشد	۱۸۲،۱۷۲،۷۴۵	۵،۴۲۶،۸۲۹
۳	۲۷۰۱۲۰۰۰	زغال قالبی، گلوله زغال سنگ و سوخت های جامد همانند که از زغال سنگ تهیه شده باشد	۱۴،۸۱۷	۱۱،۵۵۱
۴	۲۷۰۴۰۰۹۰	سایر کک ها و نیمه کک ها، زغال سنگ، لینیت یا تورب زغال غیر مذکور در جای دیگر	۱۵،۰۳۰	۸۲۶
۵	۲۷۰۷۴۰۰۰	نفتالین	۳،۸۹۴،۱۳۶	۳،۵۰۴،۰۰۱
۶	۲۷۰۷۵۰۰۰	سایر مخلوطهای هیدروکربورهای بودار (Aromatic) که در ۲۵۰ درجه سانتیگراد طبق روش ASTM D ۸۶، ۶۵ درصد حجمی آن یا بیشتر تقطیر شود	۲۸۸،۴۶۹،۳۰۸	۱۳۳،۴۰۲،۴۳۴
۷	۲۷۰۷۹۹۰۰	روغن و سایر محصولات که از تقطیر قطران های زغال سنگ در درجه حرارت زیاد بدست می آید و محصولات مشابه که در آن اجزاء تشکیل دهنده بودار از لحاظ وزن بر اجزایی بو فزونی داشته باشد غیر مذکور و غیر مشمول در جای دیگر .	۳۴،۱۷۵،۶۷۹	۱۵،۵۰۹،۷۷۳
۸	۲۷۱۰۱۲۱۰	بنزین	۱۴،۳۵۹،۶۴۹	۶،۹۲۰،۳۶۰
۹	۲۷۱۰۱۲۹۰	سایر روغنهای سبک و فرآورده ها بجز بنزین	۱،۰۳۹،۵۲۶،۳۴۲	۵۶۹،۱۶۰،۵۳۲
۱۰	۲۷۱۰۱۹۱۰	روغن موتور	۲۵،۲۳۳،۷۰۱	۲۶،۰۰۸،۳۳۳
۱۱	۲۷۱۰۱۹۲۰	گریس	۱۷،۷۳۹،۸۲۴	۸،۱۳۴،۹۸۷
۱۲	۲۷۱۰۱۹۳۰	روغن ترانسفور ماتور	۱۹،۵۵۶	۲۵،۲۱۶
۱۳	۲۷۱۰۱۹۴۰	روغن پایه معدنی	۴۴۸،۲۰۸،۲۸۰	۴۹۴،۷۸۰،۷۰۲
۱۴	۲۷۱۰۱۹۵۰	روغن صنعتی	۲۹،۶۲۰،۳۹۶	۲۷،۰۸۹،۱۶۲
۱۵	۲۷۱۰۱۹۹۰	سایر فرآورده هایی غیر مذکور که دارای ۷۰٪ وزنی یا بیشتر نفت یاروغن های معدنی قیری	۶۳۴،۵۰۰،۸۵۷	۴۶۴،۶۸۳،۰۴۸
۱۶	۲۷۱۰۹۹۰۰	سایر آخال روغنها بغیرا زموارد ذکر شده در ردیف ۲۷۱۰۹۱۰۰	۳۲،۵۲۲،۹۲۰	۱۷،۳۴۹،۹۸۶
۱۷	۲۷۱۱۱۱۹۰	گاز طبیعی مایع شده در ظروف یکهزار سانتی متر مکعب	۳،۳۳۲،۳۳۸	۱،۰۹۹،۲۴۲

جدول (۲) - فهرست کالاهای گروه سوخت سازمان تجارت جهانی منظور شده در آمار صادرات کالاهای غیر نفتی گمرک در سال ۱۳۹۴

ردیف	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش (دلار)
		وبیشتر		
۱۸	۲۷۱۱۱۲۱۰	پروپان مایع شده درظروف کمتر از یکهزار سانتی متر مکعب	۱۲۱۶۲۵	۶۶،۲۸۵
۱۹	۲۷۱۱۱۲۹۰	پروپان مایع شده درظروف یکهزار سانتی متر مکعب وبیشتر	۳،۱۵۶،۹۳۳،۱۳۰	۱،۴۲۱،۵۵۵،۰۱۸
۲۰	۲۷۱۱۱۳۹۰	بوتان مایع شده درظروف یکهزار سانتی متر مکعب وبیشتر	۱،۷۸۳،۱۹۸،۵۵۱	۸۴۳،۱۶۸،۳۱۰
۲۱	۲۷۱۱۱۴۱۰	اتیلن، پروپیلن، بوتیلن و بوتادین مایع شده درظروف کمتر از یک هزار سانتی مترمکعب .	۱۰،۰۲۵،۷۳۶	۷،۳۴۸،۱۹۵
۲۲	۲۷۱۱۱۹۹۰	سایر گازهای نفتی وهیدروکربورهای گازی شکل مایع شده غیرمذکور درظروف یکهزار سانتی مترمکعب وبیشتر	۲،۱۸۰،۴۲۱،۹۲۳	۱،۵۸۰،۲۴۲،۷۵۴
۲۳	۲۷۱۱۲۹۹۰	سایر گازهای نفتی وهیدروکربورهای گازی درظروف یکهزار سانتیمترمکعب وبیشتر بجز گاز طبیعی	۶۰۰	۳،۴۰۲
۲۴	۲۷۱۲۱۰۹۰	سایر وا زلین ها بجز گرید دا رویی وژله کابل	۱۵،۲۷۴،۸۱۱	۱۷،۵۵۱،۵۰۳
۲۵	۲۷۱۲۲۰۹۰	سایر موم پارافین ها باکمتر از ۰/۷۵ درصد روغن بجز گرید دا رویی	۶۱،۷۶۲،۹۹۷	۵۵،۸۷۲،۵۶۹
۲۶	۲۷۱۲۹۰۱۰	پارافین با درصد بیش از ۷۵ درصد وزنی روغن	۵،۴۹۲،۰۷۸	۴،۹۶۱،۱۴۹
۲۷	۲۷۱۲۹۰۲۰	اسلاک واکس (Slack Wax)	۸۷،۲۱۸،۵۹۵	۵۹،۳۹۸،۹۵۷
۲۸	۲۷۱۲۹۰۹۰	سایر مومهای نفتی ومعدنی غیرمذکور درجای دیگر	۱۲۳،۰۷۷،۶۱۱	۱۰۲،۳۸۲،۶۲۵
۲۹	۲۷۱۳۲۰۰۰	قیرنفت	۳،۱۷۲،۰۴۰،۱۹۹	۱،۲۳۹،۴۸۵،۱۰۴
۳۰	۲۷۱۳۹۰۰۰	سایر تفالیه های نفت یا روغن حاصل از مواد معدنی قیری	۶،۰۴۳،۸۸۲	۲،۴۱۰،۹۷۱
۳۱	۲۷۱۵۰۰۹۰	سایر مخلوط های قیری براساس آسفالت طبیعی، قیر طبیعی ونفتی، قطران معدنی بازفت قطران معدنی	۶،۲۷۴،۰۹۷	۳،۲۶۸،۹۴۸
جمع کالاهای گروه سوخت مندرج در آمار کالای غیر نفتی گمرک			۱۳،۳۸۶،۱۱۲،۲۲۶	۷،۱۱۶،۹۱۷،۹۱۰

منبع داده ها: گمرک ج.ا.

در صورت کسر ارزش صادرات مقادیر مذکور از صادرات غیر نفتی گمرک، رقم جدید ۲۸۶ میلیارد دلار وفق جدول (۳) استخراج می شود که نه تنها با رقم ۳۵۷ میلیارد دلار صادرات غیر نفتی گمرک بلکه با رقم تقریبی ۳۱۰۳ میلیارد دلار بانک مرکزی نیز تفاوت دارد.

چنانچه وفق مبانی محاسباتی بانک مرکزی صرفاً سه ردیف چهاررقمی از تعرفه های فصل ۲۷ یعنی ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱ به همراه نفت خام، گاز طبیعی و میعانات گازی، در زمینه صادرات نفتی محسوب شوند، صادرات غیر نفتی معادل ۳۰۲۸ میلیارد دلار حاصل می شود.

جدول (۳) - ارزش صادرات غیر نفتی در سال ۱۳۹۴

منبع	شرح	ارزش (میلیون دلار)
گمرک	جمع صادرات کالایی اعلامی گمرک	۴۲،۴۱۴
	میعانات گازی	۶،۶۶۴
	صادرات غیر نفتی گمرک (صادرات کالایی پس از کسر میعانات گازی)	۳۵،۷۵۰
بانک مرکزی	صادرات غیر نفتی بانک مرکزی مندرج در گزارش تراز غیر پرداخت اسفند ۱۳۹۴	۳۱،۰۲۸
	مجموع تعرفه های ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱	۵،۴۶۷
	صادرات غیر نفتی بعد از کسر تعرفه های ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱	۳۰،۲۸۳
سازمان تجارت جهانی	صادرات اقلام سوختی مندرج در آمار غیر نفتی گمرک	۷،۱۱۷
	صادرات غیر نفتی جدید پس از کسر اقلام سوختی	۲۸،۶۳۳

منبع: گمرک ج.ا.ا، بانک مرکزی ج.ا.ا و سازمان تجارت جهانی

انتشار آمارهای متفاوت برای صادرات غیر نفتی کشور از سوی مراجع دولتی کشور، صحیح بنظر نمی رسد. با توجه به وجود اختلاف حدود ۵ میلیارد دلار بین ارقام مربوط به صادرات غیر نفتی، لازم است طی هماهنگی بین گمرک، سازمان توسعه تجارت و بانک مرکزی مبنای طبقه بندی کالاهای غیر نفتی صادراتی کشور مشخص شده و مغایرت های موجود رفع گردد تا بدین طریق آماری که به عنوان صادرات غیر نفتی کالایی تهیه و منتشر می شود و مبنای تعیین اهداف و برنامه های صادراتی کشور و پایش آنها قرار می گیرد، قابل اتکا و صحیح باشد.